

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการศึกษาแนวทางการบูรณาการข้อมูลสถิติกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

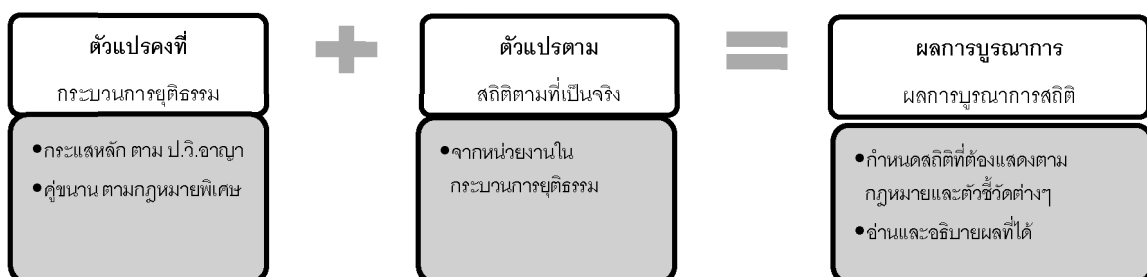
กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นกระบวนการที่มีความเชื่อมโยงโดยมีขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ซึ่งมีการกิจและหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันอาชญากรรม การสอบสวน ฟ้องร้อง การพิจารณาคดี หรือแม้กระทั่งการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด แต่ทั้งหมดนี้มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ การสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม เมื่อวิเคราะห์ถึงความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทยในกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง อาจได้แก่งานคุมประพฤติ งานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นต้น พบว่าในปัจจุบันยังมีปัญหาที่น่าพิจารณา คือ

1. ขาดข้อมูลในกระบวนการยุติธรรมในหน่วยต่าง ๆ ที่ชัดเจน มีความเชื่อมต่อและสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะก่อให้เกิดการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ขาดการแสดงผลข้อมูลอันเป็นเครื่องวัดประสิทธิภาพของการทำงานของกระบวนการยุติธรรม ในลักษณะสังเคราะห์เป็นภาพรวม และกระบวนการยุติธรรมที่วิเคราะห์ได้ในแต่ละหน่วย ซึ่งระบบงานที่มีอยู่นั้นยังขาดความเชื่อมโยงที่ต่อเนื่องและขาดการตรวจสอบกันระหว่างหน่วยงาน

จากการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการและวัตถุประสงค์จากการรวบรวมข้อมูลสถิติภาคีรัฐที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมในต่างประเทศ เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร เป็นต้น ได้นำสถิติกระบวนการยุติธรรมมาใช้เป็นข้อมูลและเครื่องมือในการเชื่อมต่อการบริหารจัดการต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศญี่ปุ่นได้มีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เรียกว่า White Paper on Crime ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมเป็นพื้นฐานการกำหนดนโยบาย ตรวจสอบการทำงานของหน่วยต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม และเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการยุติธรรมนั้น รวมทั้งเป็นข้อมูลสำหรับผู้กำหนดนโยบายได้ทราบถึงสถานการณ์และพยากรณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้

การศึกษาวิจัยการบูรณาการสถิติกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีหลักในการดำเนินการศึกษา คือ ใช้กระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นตัวตั้งหรือเป็นหลัก และใช้สถิติที่ได้จากการดำเนินการจริง ของหน่วยต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมเป็นตัวแปรตาม ปรากฏตามสมการดังนี้

แนวทางคือ ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลักกำหนดประเภทของสถิติที่ต้องการ ในขั้นตอนต่างๆ ที่สามารถให้ผลในทางสถิติได้ และสามารถขยายผลหรือแสดงผลในด้านต่างๆ ตามตัวชี้วัดที่กำหนด จะได้ผลการบูรณาการจากการศึกษาที่เป็นต้นแบบ Model ในการนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้จริง เป็นการบูรณาการสถิติมี 2 ส่วน ที่สำคัญคือ

1) ส่วนของระบบข้อมูล คือการแสดงสถิติการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่างๆ ตลอดทั้งสถิติของหน่วยงาน ศึกษาปัญหาอุปสรรค ความแตกต่างในการจัดเก็บของ แต่ละหน่วยระเบียบคำสั่งและแนวปฏิบัติที่ต่างกัน ความเชื่อถือได้ของข้อมูล วิธีการบริหารข้อมูลร่วมกันเพื่อนำไปใช้ได้จริง และการจะใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้อย่างไร

2) ส่วนของระบบกฎหมาย คือการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับข้อมูลสถิติการดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม โดยสามารถจะนำไปใช้ประโยชน์ในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติด้วยการกำหนดตัวชี้วัดต่างๆ เป็นแนวทางในการนำไปใช้ เช่น

- 1.การอธิบายสถานการณ์คดี แยกวิเคราะห์ และในการเชื่อมต่อเป็นระบบ
- 2.แสดงสถานะของทุกหน่วยในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
- 3.การตรวจสอบระหว่างกัน Accountability
- 4.ประสิทธิภาพของกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
- 5.ปัญหาอุปสรรค ในเรื่องต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
- 6.ผลที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ผลจากการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการบูรณาการสถิติประเทศไทย ประกอบกับของต่างประเทศ และผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการบูรณาการสถิติในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะผู้วิจัยสามารถสรุปและมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการสถิติในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการบูรณาการสถิติ

คำว่า บูรณาการสถิติกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นคำที่มาจาก คำว่า บูรณาการ รวมกับคำว่า สถิติ และคำว่า กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังนั้นการพิจารณาถึงความหมายของ คำว่า บูรณาการสถิติกระบวนการยุติธรรมทางอาญา นั้นจึงต้องพิจารณาถึงความหมายคำทั้งสามคำดังนี้

1) คำว่า “บูรณาการ”

คำว่า บูรณาการ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมาก กล่าวคือ

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายว่า บูรณาการหมายถึง การนำหน่วยที่แยกๆ กัน มารวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ท่านอาจารย์นงเยาว์ เอียดตรง ได้ให้ความหมายของคำว่าบูรณาการว่า คำว่า บูรณาการ ความหมายโดยทั่วไป หมายถึง การทำให้สมบูรณ์ กล่าวคือ ทำให้หน่วยย่อยๆที่มีความสัมพันธ์กัน ร่วมกันทำหน้าที่ อย่างผสมกลมกลืน เป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตนเอง

และนอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ความหมายของคำว่าบูรณาการไว้อีกหลายความหมาย เช่น
บูรณาการ หมายถึง การระดม การเชื่อมโยง การผนึกกำลัง ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้
ผลประโยชน์เป็นหนึ่งเดียว

บูรณาการ หมายถึง การรวมทุกส่วน การเชื่อมโยงการแลกเปลี่ยน การประสานเพื่อประโยชน์
ของงาน

ดังนั้น จากความหมายของคำว่า บูรณาการต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัย มีความเห็นว่า การบูรณาการ
หมายถึง การรวบรวม การประสาน การเชื่อมโยง งานต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยย่อยที่มีความสัมพันธ์กัน มารวม
ควบเข้าด้วยกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงาน อันเป็นการประหยัดทรัพยากร และเกิดความ
กลมกลืนของงานอันนำมาสู่ผลประโยชน์การใช้เป็นหนึ่งเดียว

2) คำว่า “สถิติ”

คำว่าสถิติ หมายถึง หลักฐานที่รวบรวมเอาไว้เป็นตัวเลขสำหรับเปรียบเทียบ

3) คำว่า “กระบวนการยุติธรรม”

คำว่า กระบวนการยุติธรรม หมายถึง วิธีการที่รัฐให้ความยุติธรรมแก่พลเมืองผู้มีบรรทัด
โดยผ่านองค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ ตั้งแต่เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ ทนายความ ศาล และ
ราชทัณฑ์

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าการบูรณาการเป็นการรวม มิใช่การแยกส่วน การดำเนินงาน
เพื่อการรวบรวมประสานความต่อเนื่องที่สัมพันธ์กันให้เป็นองค์รวม จึงเป็นการบูรณาการ การบูรณาการ
จะเป็นศูนย์กลางที่ประสานทุกสิ่งทุกอย่างเข้าด้วยกัน ฉะนั้นการบูรณาการสถิติในกระบวนการยุติธรรม
ทางอาญาจึงควรเป็นการดำเนินงานที่เกิดจากการประสานงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินการยุติธรรมทางอาญา เพื่อรวบรวมเข้าเป็นหนึ่งเดียวในการใช้ประโยชน์จากงานที่ทำนั้นเพื่อเป็น
การลดการซ้ำซ้อนของการดำเนินงาน และจะนำไปสู่ผลของการนำงานนั้นไปใช้ประโยชน์ได้จริงตาม
วัตถุประสงค์ของงานที่ต้องการ

2. การจัดทำข้อมูลสถิติในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย

การดำเนินงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีองค์กรที่มีหน้าที่
ดำเนินการกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งหมด 6 หน่วยงานคือ

1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
2. สำนักงานอัยการสูงสุด
3. สำนักงานศาลยุติธรรม
4. กรมคุมประพฤติ
5. กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก
6. กรมราชทัณฑ์

โดยแต่ละหน่วยงานมีรูปแบบการนำเสนอ การเก็บรวบรวม มีการนับค่า นับจำนวน
ร้อยละ ค่าเฉลี่ย อัตราส่วน เป็นพื้นฐานที่แตกต่างกัน โดยทั้งนี้อาจมีการอธิบายผลเป็นกราฟชนิดต่าง ๆ

เพื่อประกอบความเข้าใจ เช่น กราฟแท่ง กราฟเส้น กราฟกลม ซึ่งคณะผู้ทำวิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลสถิติของแต่ละหน่วยงาน ดังนี้

2.1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตำรวจถือได้ว่าเป็นองค์กรเบื้องต้นของรัฐในการดำเนินคดีอาญาและตำรวจมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีอาญาได้โดยอิสระ เป็นเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม¹

ในการดำเนินการเจ้าพนักงานตำรวจจะมีอำนาจสืบสวนและอำนาจสอบสวน เป็นหลัก เมื่อพิจารณาจากตัวบทกฎหมายพบว่า การเข้าสู่ระบบของงานตำรวจเกิดได้ 2 ทาง คือทางที่หนึ่ง เกิดจากการที่ประชาชนมาร้องทุกข์กล่าวโทษว่ามีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น ทางที่สองเกิดขึ้นในกรณีความผิดซึ่งหน้า ที่เจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้พบการกระทำความผิดนั้น ในระบบกฎหมายกำหนดให้เมื่อมีการเริ่มต้นคดีเจ้าพนักงานตำรวจต้องดำเนินการคือสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในดำเนินคดีกับผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และต้องดำเนินคดีจนกว่าคดีจะออกจากระบบ โดยคดีในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจนี้จะสามารถออกจากระบบได้จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของบทบัญญัติกฎหมาย ดังนี้คือ กรณีที่หนึ่ง หากพยานหลักฐานเพียงพอก็จะนำส่งพนักงานอัยการพิจารณาดำเนินคดีต่อกรณีที่สอง การปล่อยตัวเมื่อสืบสวนแล้วไม่พบพยานหลักฐานใดที่สามารถระบุหรือมีเหตุอันเชื่อได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิด กรณีที่สาม เมื่อการดำเนินคดีสิ้นสุดด้วยเหตุการณ์ลงโทษและมีผลการดำเนินคดีอาญาระงับในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ เช่น การเปรียบเทียบปรับ เป็นต้น

สถิติที่น่าสนใจ

ชั้นตำรวจ

1. สถิติคดีที่รับแจ้ง (คดี/ราย)
2. สถิติคดีที่จับตัวผู้ต้องหาได้ (คดี/ราย)
3. สถิติการอนุญาต/ไม่อนุญาตให้ประกันตัว (คดี/ราย)
4. สถิติการออกหมายเรียก
5. สถิติการขอหมายอาญา แยกเป็น หมายค้น หมายจับ หมายขัง ปล่อยตัวชั่วคราว / ประกันตัว
6. สถิติจำนวนคดีอาญาในชั้นตำรวจ
7. สถิติการไต่สวนคดีในชั้นตำรวจ
8. สถิติการยุติคดีในชั้นตำรวจ จำแนกตามสาเหตุ
9. สถิติการเสียชีวิตระหว่างการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยสาเหตุต่างๆ
10. สถิติคดีวิสามัญฆาตกรรม

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(16).

ประมวลผลการศึกษา

ระบบกฎหมาย บทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้ตำรวจ ทำหน้าที่แสวงหาพยานหลักฐานใช้มาตรการต่างๆ ในทางอาญาได้หลายอย่าง เช่น การค้น การจับ การควบคุมตัว ฯลฯ มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ การขอหมาย มีความใกล้ชิดกับพยานหลักฐานทางคดีมากที่สุด โดยระบบของกฎหมายจึงมีตัวชี้วัดหลายข้อที่ต้องนำไปประยุกต์ เพื่อจัดเก็บข้อมูลสถิติต่อไป เช่น การแสวงหาพยานหลักฐานด้วยมาตรการต่างๆ ในทางอาญา ต้องมีการตรวจสอบและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการใช้อำนาจต่างๆ ของเจ้าพนักงานตำรวจ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินการ

ระบบข้อมูล

จากการศึกษาค้นคว้าและการติดต่อเพื่อขอทราบถึงการจัดเก็บข้อมูลสถิติการดำเนินงานจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่ปรากฏข้อมูลเป็นรายงานประจำปี ซึ่งได้รับแจ้งว่ามีการจัดเก็บข้อมูลแต่ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ โดยให้ติดตามได้จากระบบสารสนเทศ (Internet / Website) เท่านั้น ถ้าประสงค์จะขอข้อมูลสถิติในเชิงลึก จะต้องทำหนังสือขอรายงานสถิติต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติอย่างเป็นทางการ โดยระบุเหตุผลและวัตถุประสงค์ในการนำสถิติไปใช้ หรือกรณีประสงค์จะขอเชื่อมต่อข้อมูลกับฐานข้อมูลของตำรวจ จะต้องมาประชุมหารือและจัดทำบันทึกช่วยจำ (memorandum) เพื่อกำหนดขอบเขตการประสานความร่วมมือเป็นกรณีๆ ไป

จากการศึกษาข้อมูล Website ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า มีการจัดเก็บและแสดงข้อมูลเป็นรายเดือน โดยจำแนกตามฐานความผิด การรับแจ้ง การจับกุม และคดีเก่าโดยภาพรวม และโดยจำแนกตามสำนักงานตำรวจต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด นอกจากนี้ ข้อมูลที่ถูกแสดงมากและย้อนหลังหลายปีคือ ข้อมูลเกี่ยวกับตำรวจจราจร แสดงความผิดฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจราจร มีการจำแนกความเสียหาย ชนิดของรถ ฯลฯ

ระบบข้อมูล มีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการใช้งานภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหลัก โดยใช้เครือข่ายฐานข้อมูลของโครงการ POLIS รวบรวมข้อมูลสถิติโดย ฝ่ายประมวลผลข้อมูล ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง โดยแบ่งข้อมูลสถิติออกเป็น 3 กลุ่มงานได้แก่

- 1) งานคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ และเหตุที่ต้องรายงานด่วน
- 2) งานสถิติคดีอาญาทั่วไป
- 3) งานสถิติคดีอุบัติเหตุจราจรทางบก

จุดแข็ง รายงานสถิติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สามารถแสดงข้อมูลสถิติองค์กรอย่างครบถ้วน ได้แก่ อัตรากำลัง ระดับชั้น งบประมาณ ในส่วนของรายงานประจำปีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนรายงานสถิติคดีอาญาต่างๆ นั้น ต้องพึงพาการรายงานสถิติคดีจากกองบังคับการ และสถานีตำรวจทั่วประเทศ ผ่านเครือข่าย POLIS ซึ่งเป็นระบบการบันทึกข้อมูลอัตโนมัติ หรือ Client Server ทำให้มีประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมสถิติเพื่อการใช้งานในหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นอย่างดี นอกจากนี้ในรายงานยังจัดทำข้อมูลตามปีงบประมาณและตามปีปฏิทิน อีกทั้งมีการแสดงสถิติเปรียบเทียบย้อนหลังกว่า 5 ปี ทำให้เห็นปรากฏการณ์สถานการณ์คดีต่างๆ ที่เกิดความเปลี่ยนแปลง

สิ่งที่ไม่ได้แสดง สถิติคดีอาญาของหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อการเปรียบเทียบ เนื่องจากระบบ POLIS มิได้เชื่อมต่อกับเครือข่ายของหน่วยงานอื่นโดยตรง นอกจากนั้น สิ่งที่ไม่ได้แสดง ได้แก่ ข้อมูลตามตัวชี้วัดของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั้งหมด

จุดอ่อน ระบบเครือข่ายการเก็บรวบรวมการรายงานสถิติอัตโนมัติหรือระบบ POLIS มีต้นทุนที่สูง ต้องอาศัยการสนับสนุนในเรื่องบุคลากรและอุปกรณ์เครือข่ายจากหน่วยงานภายนอก ด้วยเหตุนี้หากหน่วยงานอื่นประสงค์จะเชื่อมต่อข้อมูลกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อาจต้องมาทำบันทึกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านบุคลากรและงบประมาณ เพื่อให้โครงการเชื่อมต่อข้อมูลสามารถทำได้

2.2 สำนักงานอัยการสูงสุด

การจัดทำรายงานสถิติคดีของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสารสนเทศ สำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นผู้ดำเนินการรวบรวมและจัดทำรายงานประจำปี ในรายงานนำเสนอข้อมูลเป็นส่วนๆ ดังนี้

1. การแบ่งส่วนราชการ
2. อัตรากำลัง
3. งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
4. ผลการดำเนินงาน
5. สถิติคดีตามปีงบประมาณ

ประมวลผลการศึกษา

ระบบกฎหมาย สถิติที่แสดงสามารถฉายภาพองค์กรอัยการให้เห็นถึงความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นประชาธิปไตยตามหลักกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ดี กล่าวคือ รายงานของอัยการแจกแจงข้อมูลขององค์กร ตั้งแต่การแบ่งส่วนราชการ อัตรากำลัง งบประมาณ ผลการดำเนินการต่างๆ แม้กระทั่งงานนอกงบประมาณ สถิติคดีตามปีงบประมาณ และสถิติคดีปฏิทิน สถิติเปรียบเทียบและสถิติอื่นๆ มีความชัดเจนที่เพียงพอต่อการตรวจสอบได้ Accountability จากหน่วยงานภายนอกและประชาชน เห็นได้จากผลการแพ้หรือชนะในการดำเนินคดี ซึ่งอาจเป็นผลเสียต่อประสิทธิภาพของการทำงานได้ แต่สำนักงานอัยการสูงสุดก็ได้แสดงข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลสถิติเปรียบเทียบของสำนักงานอัยการสูงสุดทำได้ครบถ้วนสมบูรณ์

สถิติที่น่าสนใจ

1. สถิติการรับสำนวนฟ้อง (คดี/ราย)
2. สถิติการสั่งฟ้องและสั่งไม่ฟ้อง (คดี/ราย)
3. สถิติคดีที่อัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนทำสำนวนมาใหม่หรือแจ้งให้หาพยานหลักฐานเพิ่มเติม
4. สถิติการไต่ถามคดีในชั้นอัยการ
5. สถิติจำนวนคดีที่มีการใช้มาตรการทางเลือก
6. สถิติจำนวนคดีที่สั่งฟ้อง/ไม่ฟ้อง โดยอัยการสูงสุด

7. สถิติผลการดำเนินคดีอาญาของอัยการ

ระบบข้อมูล จากรายงานฯ พบว่ามีการจัดระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกฎหมายที่ค่อนข้างละเอียดทั้งในการเข้าสู่ระบบและการออกจากระบบของงานอัยการ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย มีการจำแนกข้อมูลตามฐานความผิด เช่นเดียวกับของศาล มีการแสดงข้อมูลที่เชื่อมต่อการทำงานตามระบบกฎหมายแสดงออกมาเป็นข้อมูลในระบบสถิติได้อย่างดี เช่น สถิติเรื่องการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย (พบเฉพาะรายงานของอัยการ) ซึ่งเป็นไปตามตัวชี้วัดในหลักการตรวจสอบการดำเนินการตามกฎหมายระหว่างองค์กร

จุดแข็ง แสดงข้อมูลสถิติองค์กรอย่างครบถ้วน ได้แก่ อัตรากำลัง ระดับชั้น งบประมาณ ผลงานในส่วนอื่น ๆ นอกจากนั้นในรายงานยังจัดทำข้อมูลตามปีงบประมาณและตามปีปฏิทิน อีกทั้งมีการแสดงสถิติเปรียบเทียบย้อนหลังกว่า 5 ปี ทำให้เห็นปรากฏการณ์สถานการณ์คดีต่าง ๆ ที่เกิดความเปลี่ยนแปลง

สิ่งที่ไม่ได้แสดง ระยะเวลาในการดำเนินการตามกฎหมาย ซึ่งเป็นสาระสำคัญ และเป็นส่วนที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

จุดอ่อน รายงานล่าช้า ตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ไม่มีการแสดงข้อมูลรายละเอียดดังที่ปรากฏข้างต้นอีก จากการสัมภาษณ์พบว่า สำนักงานอัยการสูงสุดมีข้อมูลครบถ้วนในรูปแบบรายงานกระดาษ แต่ไม่สามารถจัดทำรายงานสถิติประจำปีแสดงสู่สาธารณะได้ เนื่องจากระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เก็บรวบรวมสถิติจากสำนักงานอัยการทั่วประเทศเสียหายทั้งระบบมา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 ขณะนี้กำลังดำเนินการสร้างฐานข้อมูลใหม่ เมื่อใดที่ระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ได้รับการพัฒนาจนเสร็จสมบูรณ์แล้ว จึงจะสามารถจัดทำรายงานสถิติประจำปีได้ตามปกติ

2.3 สำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรม จัดทำรายงานสถิติคดีศาลทั่วราชอาณาจักรโดยสำนักงานแผนงานและงบประมาณ ฝ่ายระบบข้อมูลและสถิติ ซึ่งจะทำหน้าที่เก็บรวบรวมสถิติการทำงานขององค์กรศาลทั้งหมด กล่าวคือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์รายงานสถิติคดีศาลทั่วราชอาณาจักร ของสำนักงานศาลยุติธรรม พบว่า มีการนำเสนอรายงานสถิติคดีของศาลทั่วราชอาณาจักร จัดพิมพ์เป็นเอกสารรายงานทุกปี โดยสรุปข้อมูลและจัดทำรายละเอียดต่าง ๆ ทางสถิติของศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ ภาค 1-9 ศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร ศาลแรงงานกลางและศาลแรงงานภาค ศาลภาษีอากรกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และศาลล้มละลายกลาง ตลอดจนการดำเนินงานอื่นที่น่าสนใจ

ประมวลผลการศึกษา

ระบบกฎหมาย ในส่วนนี้การดำเนินคดีของศาลอาญาจะเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลัก ซึ่งในขั้นนี้ปรากฏตัวชี้วัดค่อนข้างมาก ได้แก่ การตรวจสอบระหว่างองค์กร เช่นในเรื่องการใช้อำนาจศาลอนุมัติหมายอาญาต่าง ๆ อำนาจการพิจารณาพิพากษา ระยะเวลาในการดำเนินคดีในศาลชั้นต้น ประสิทธิภาพของศาลในการดำเนินการตามกฎหมายต่าง ๆ คำสั่งระหว่างพิจารณาที่มีผลต่อหลักประกันในทางอาญา

สถิติที่น่าสนใจ

1. บัญชีคนที่ศาลพิพากษาลงโทษทั่วประเทศ
2. บัญชีความอาญาอุทธรณ์ทั่วประเทศ
3. บัญชีความอาญาฎีกาทั่วประเทศ
4. บัญชีความอาญาปรากฏผู้ต้องหาที่ไม่ได้ส่งตัวมา (เว้นแต่คดีเปรียบเทียบ) ทั่วประเทศ
5. บัญชีความอาญาปรากฏผู้ต้องหาที่ไม่ได้ส่งตัวมา (เฉพาะคดีเปรียบเทียบ) ทั่วประเทศ
6. บัญชีความอาญาไม่ปรากฏผู้กระทำความผิด ทั่วประเทศ
7. บัญชีความอาญาที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องแต่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีความเห็นแย้ง
8. บัญชีความอาญาที่แก้ต่างทั่วประเทศ
9. สถิติที่ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในชั้นพนักงานอัยการและสถิติที่ใช้วิธีการเพื่อความ ปลอดภัยในชั้นศาล
10. สถิติที่ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในชั้นศาลและสถิติที่ใช้วิธีการเพื่อความ ปลอดภัยในชั้นศาล

ระบบข้อมูล ข้อมูลที่แสดงเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามกฎหมาย ตั้งแต่การเริ่มเข้าสู่ระบบ ศาลในรูปแบบของจำนวน ร้อยละ มีการจำแนกตามลักษณะต่างๆ เช่น การจำแนกตามฐานความผิด มีการแสดงรายละเอียดของแต่ละภาคและแต่ละศาล มีการจัดข้อหาสูงสุด 5 อันดับ มีการจัดทำข้อมูลการ ออกจากระบบศาล กล่าวคือ มีการแสดงข้อมูลสถิติจำนวนจำเลยที่ศาลชั้นต้นตัดสินลงโทษในประเภท ต่างๆ ในชั้นอุทธรณ์ฎีกา มีการแสดงผลคำพิพากษา ยืน ยก กลับ แก้ ย้อน ถอนฟ้อง ซึ่งตรงกับระบบ กฎหมาย

สิ่งที่ระบบข้อมูลไม่แสดง ได้แก่

1. ข้อมูลการอนุมัติหมายอาญาต่างๆ
2. ระยะเวลาการดำเนินคดีในศาลชั้นอุทธรณ์
3. การดำเนินการบางมาตรการ เช่น การสั่งเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

จุดแข็ง สถิติของสำนักงานศาลยุติธรรมแสดงข้อมูลสถิติองค์กรอย่างครบถ้วน ได้แก่ อัตรากำลัง ระดับชั้น งบประมาณ ผลงานในส่วนอื่นๆ นอกจากนั้นในรายงานยังจัดทำข้อมูลตาม ปีงบประมาณและตามปีปฏิทิน อีกทั้งมีการแสดงสถิติเปรียบเทียบย้อนหลังกว่า 5 ปี ทำให้เห็น ปรากฏการณ์สถานการณ์คดีต่างๆ ที่เกิดความเปลี่ยนแปลง และใช้ระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติจาก ศาลยุติธรรมทั่วประเทศทั้งสองวิธี ได้แก่ ระบบอัตโนมัติ หรือ Client Server Database และระบบ Manual คือการส่งรายงานเป็นกระดาษตาราง Microsoft Excel

สิ่งที่ไม่ได้แสดง ระยะเวลาในการดำเนินการตามกฎหมาย ซึ่งเป็นสาระสำคัญ และเป็นส่วนที่ มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

จุดอ่อน ไม่มี

2.4 กรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์ได้จัดให้มีการดำเนินการรวบรวมสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ โดยศูนย์ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง กองแผนงาน ซึ่งมีหน้าที่รวบรวมสถิติของผู้ต้องขังจากเรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ โดยใช้แบบการรายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ รท 102 ก. และแบบการรายงานสถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศ รท.103 (ตามคู่มือเจ้าพนักงานทะเบียนเรือนจำ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2516)

กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำรายงานการดำเนินของรัฐบาลต่อสาธารณะรายปี จัดทำเป็นปีงบประมาณ ซึ่งตามกฎหมายแล้ว บุคคลจะเข้าสู่เรือนจำ มีผู้ต้องขัง 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ นักโทษเด็ดขาดกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี เป็นการทำงานร่วมกันของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479

ข้อมูลตามรายงานส่วนแรกจะมุ่งเน้นการรายงานในด้านต่างๆ โดยมีการสอดแทรกข้อมูลสถิติ ผสมผสานกันไป เช่น อัตราการลง งบประมาณต่างๆ ไม่เน้นการแสดงผลสถิติตามตัวชี้วัดตามกฎหมาย จะแสดงผลเฉพาะที่ผู้จัดทำเห็นว่าจำเป็นเช่นที่ปรากฏ

ประมวลผลการศึกษา

ระบบกฎหมาย จะเป็นการเชื่อมต่อบริการของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 และกฎหมายฝ่ายบริหารอื่นๆ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ สภาพของกฎหมายมุ่งควบคุมตัวและการแก้ไขฟื้นฟู ตัวชี้วัดจึงเป็นไปในทางหลักประกันในทางอาญาในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และการตรวจสอบการทำงานภายในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นส่วนมาก รายงานมุ่งเน้นการอธิบาย การปฏิบัติการด้านต่างๆ มากกว่าการนำเสนอเป็นสถิติ

สถิติที่น่าสนใจ

1. สถิติผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา
2. สถิตินักโทษเด็ดขาด
3. สถิติผู้พ้นโทษตามกำหนดเวลา
4. สถิติผู้พ้นโทษก่อนกำหนด
5. สถิติจำนวนผู้ได้รับพระราชทานอภัยโทษ
6. สถิติผู้ต้องขังที่จบการศึกษาขณะต้องโทษ จำแนกตามระดับการศึกษา
7. สถิติผู้ต้องขังเจ็บป่วยรุนแรง
8. สถิติผู้ต้องขังเสียชีวิตในเรือนจำ หรือระหว่างการควบคุมของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์
9. สถิติจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดอาญาในเรือนจำ
10. สถิติจำนวนผู้ถูกกักขังแทนค่าปรับ

ส่วนข้อมูลสถิติด้านอื่นๆ ที่ควรปรากฏในรายงานสถิติคดีอาญาด้วย มีดังนี้

1. สถิติคดีอาญาของสำนักงาน ป.ป.ง. จำแนกตามประเภทความผิด
2. สถิติคดีทุจริตจากสำนักงาน ป.ป.ช

3. สถิติคดีทุจริตจากสำนักงาน ป.ป.ท
4. สถิติคดียาเสพติดจากสำนักงาน ป.ป.ส
5. สถิติคดีตามอำนาจหน้าที่ของ สตม.
6. สถิติคดีสรรพสามิต
7. สถิติคดีศุลกากร
8. สถิติคดีตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับป่าไม้ สัตว์ป่า และทรัพยากรธรรมชาติ
9. สถิติคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติสอบสวนคดีพิเศษ

ระบบข้อมูล แสดงข้อมูลสถิติมุ่งเน้นสถิติองค์กรอย่างละเอียดครบถ้วน ได้แก่ อัตราค่าลงระดับชั้น ประเภทของบุคลากร งบประมาณ จัดแสดงงบการเงิน และผลงานในส่วนอื่นๆ ส่วนระบบสถิติในทางกฎหมายจะแสดงจำนวนคนที่เข้าสู่ระบบของงานราชทัณฑ์ จำแนกตามเพศ ลักษณะความผิด กำหนดโทษ จำนวนครั้งที่ต้องโทษ อายุ สัญชาติ สำหรับการออกจากระบบราชทัณฑ์จะแสดงข้อมูลการพักการลงโทษผู้ต้องขัง

จุดแข็ง รายงานสถิติของกรมราชทัณฑ์แสดงข้อมูลสถิติองค์กรอย่างครบถ้วน ได้แก่ อัตราค่าลงระดับชั้น งบประมาณ ผลงานในส่วนอื่นๆ นอกจากนั้นในรายงานยังจัดทำข้อมูลตามปีงบประมาณและตามปีปฏิทิน อีกทั้งมีการแสดงสถิติเปรียบเทียบย้อนหลังกว่า 5 ปี ทำให้เห็นปรากฏการณ์สถานการณ์คดีต่างๆ ที่เกิดความเปลี่ยนแปลง

สิ่งที่ไม่ได้แสดง สถิติผู้ต้องขังตายในเรือนจำ การหลบหนีที่คุมขัง การลดวันต้องโทษ การปล่อยตัวตามกำหนดเวลา

จุดอ่อน ระบบเครือข่ายการเก็บรวบรวมการรายงานสถิติจากเรือนจำทั่วประเทศยังไม่เป็นระบบ Client Server หรือระบบอัตโนมัติ ยังอาศัยการรายงานผ่านเอกสารกระดาษ หรือไฟล์ Microsoft Excel อยู่ งบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาระบบให้ทันสมัยต่อไป

2.5 กรมคุมประพฤติ

การคุมประพฤติเป็นงานที่อยู่ในสังกัดกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เป็นส่วนที่ต่อเชื่อมกับหน่วยงานหลักในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีภารกิจตามกฎหมายในการสืบเสาะและพินิจจำเลย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 และกฎหมายอื่นๆ ด้วย เช่น นักโทษเด็ดขาดในกรณีพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษ หรือตาม พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545

ประมวลผลการศึกษา

ระบบกฎหมาย ตามลักษณะของงานคุมประพฤติ เป็นส่วนที่กฎหมายสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นมาตรการรองรับการดำเนินการจากหน่วยงานศาล กล่าวคือ ทำงานสืบเสาะและพินิจ งานควบคุมและสอดส่อง ในการคุมประพฤติผู้ใหญ่ เด็กและเยาวชน คนที่ได้รับการพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษ และตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ซึ่งระบบของกฎหมายก็ทำงานเชื่อมต่อกันในทางกฎหมาย ตัวชี้วัดจึงมีในเรื่องของสถานการณ์ปริมาณคดี จำนวนที่แสดงการปฏิบัติตามเงื่อนไขและการผิดเงื่อนไข

สถิติที่น่าสนใจ

กรมคุมประพฤติมีการจัดเก็บรายงานสถิติคดีใน 2 ส่วน ได้แก่

- 1) สถิติคดีสืบเสาะสอดส่อง แบ่งเป็น คุมประพฤติผู้ใหญ่ คุมประพฤติเด็กและเยาวชน พักการลงโทษและลดวันต้องโทษ ที่มาจากการราชทัณฑ์
- 2) สถิติการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545

ส่วนสถิติอย่างอื่นที่กรมคุมประพฤติจัดทำ ได้แก่

1. สถิติผู้ถูกคุมประพฤติแทนการลงโทษ
2. สถิติผู้ถูกคุมประพฤติหลังปล่อย
3. สถิติจำนวนผู้ผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ
4. สถิติจำนวนผู้พ้นคุมประพฤติด้วยดี
5. สถิติคดีสืบเสาะ

ระบบข้อมูล โดยภาพรวมจะแสดงสถิติการเข้าสู่ระบบการคุมประพฤติและการออกจากระบบการคุมประพฤติ ในส่วนแรกจะแสดงผลสถิติในภาพรวมในด้านต่างๆ ของงานก่อน มีการจำแนกพื้นที่เป็นส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การจำแนกตามกลุ่มภารกิจ หรือตามกฎหมาย แสดงสถิติเป็นจำนวนเต็มและค่าเฉลี่ย บอกปริมาณการเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วย และส่วนสุดท้ายจะเป็นผลการคุมประพฤติ ซึ่งคือข้อมูลส่วนที่ออกจากระบบคุมประพฤติตามกฎหมาย ส่วนข้อมูลรายละเอียดมีการแจกแจงสถิติการสืบเสาะและสถิติการสอดส่องต่างๆ ต่อสำนักงานส่วนหรือจังหวัดต่างๆ และจำแนกตามฐานความผิดและตารางแสดงการจำแนกฐานความผิดกับสำนักงานหรือจังหวัดต่างๆ ที่มีการทำงานคุมประพฤติทั้ง 9 ภาค ตลอดทั้งสถิติตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545

จุดแข็ง รายงานสถิติของกรมคุมประพฤติแสดงข้อมูลสถิติองค์กรอย่างครบถ้วน ได้แก่ อัตรากำลัง ระดับชั้น งบประมาณ ผลงานในส่วนอื่นๆ นอกจากนั้นในรายงานยังจัดทำข้อมูลตามปีงบประมาณและตามปีปฏิทิน อีกทั้งมีการแสดงสถิติเปรียบเทียบย้อนหลังจากปัจจุบัน 2 ปี ทำให้เห็นปรากฏการณ์สถานการณ์คดีต่างๆ ที่เกิดความเปลี่ยนแปลง

สิ่งที่ไม่ได้แสดง ในรายงานไม่มีการแสดงข้อมูลสถิติองค์กรทุกชนิด

จุดอ่อน ระบบเครือข่ายการเก็บรวบรวมการรายงานสถิติจากเรือนจำทั่วประเทศยังไม่เป็นระบบ Client Server หรือระบบอัตโนมัติ ยังอาศัยการรายงานผ่านเอกสารกระดาษ หรือไฟล์ Microsoft Excel อยู่ งบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาระบบให้ทันสมัยต่อไป

2.6 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

งานในส่วนของการพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อยู่ในอำนาจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สังกัดกระทรวงยุติธรรม รับภารกิจตามกฎหมายในคดีอาญาและคดีครอบครัว²

² หมวด 3 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยสำนักงานพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน ได้จัดทำรายงานสถิติ ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่เป็นรายปี โดยเป็นรายงานที่ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการดำเนินคดีทั้งคดีครอบครัวและคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยหน่วยงานในสังกัดทั่วประเทศทั้งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 76 แห่ง และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน 17 แห่ง นำมาประมวลผลข้อมูลเป็นภาพรวมทั้งประเทศ โดยมีการจัดทำรายงานเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 จัดทำเป็นรายงานการดำเนินงานของรัฐต่อสาธารณะรายปีขึ้นในรายงานฉบับนี้ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลภาพรวมของหน่วยงาน ส่วนที่ 2 ผลการปฏิบัติราชการ ส่วนที่ 3 รายงานการเงินส่วนราชการ และส่วนที่ 4 เรื่องอื่นๆ ส่วนฉบับที่ 2 แสดง อัตราค่าเลี้ยง งบประมาณเงินต่างๆ และสถิติบางส่วน

ประมวลผลการศึกษา

ระบบกฎหมาย เป็นส่วนเชื่อมต่อที่เดินคู่ขนานไปกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งมีภารกิจในการดูแลเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ เพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นกรณีพิเศษ ดำเนินการโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งในเนื้อหาหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของเด็กและเยาวชนที่เป็นหลักประกันที่ต้องได้รับความคุ้มครอง หลายมาตรการทางกฎหมายสามารถแสดงออกมาเป็นค่าสถิติได้

สถิติที่น่าสนใจ

1. สถิติจำนวนเด็กและเยาวชนในสถานแรกรับ
2. สถิติจำนวนเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม
3. สถิติการปล่อยตัวตามกำหนดหรือก่อนกำหนด จำแนกตามสาเหตุ
4. สถิติเด็กและเยาวชนเจ็บป่วยรุนแรง
5. สถิติการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายระหว่างเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัว
6. สถิติคดีที่ใช้การประชุมกลุ่มครอบครัว

ระบบข้อมูล เป็นการแสดงข้อมูลในการเข้าสู่ระบบของการพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และส่วนของการออกจากระบบด้วย กฎหมายเกี่ยวกับการพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีและมาตรการต่างๆ เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ดังนั้น ถ้ามองในด้านระบบข้อมูลน่าจะมีการจัดเก็บข้อมูลในการใช้มาตรการต่างๆ ตามกฎหมายเพิ่ม เช่น เรื่องของระยะเวลาที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจ ระยะเวลาดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชน การได้รับความช่วยเหลือหรือการตรวจสอบจากองค์กร ภายนอก ฯลฯ ส่วนของสถิติองค์กรมีการแสดงอัตราค่าเลี้ยง งบประมาณเงิน จำนวนหน่วยงาน เช่นเดียวกับรายงานของสำนักงานอัยการสูงสุด

จุดแข็ง รายงานสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีการแสดงข้อมูลสถิติองค์กรอย่างครบถ้วน ได้แก่ อัตราค่าเลี้ยง ระดับชั้น งบประมาณ ผลงานในส่วนอื่นๆ และมีการทำรายงานประจำปีออกเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ รายงานผลดำเนินงานประจำปี ซึ่งมีสถิติเรื่องอัตราค่าเลี้ยงพลและงบประมาณ และรายงานสถิติประจำปีงบประมาณ ซึ่งรายงานสถิติคดีอาญาที่อยู่ในความรับผิดชอบของ

กรมพินิจฯ นอกจากนั้นในรายงานยังจัดทำข้อมูลตามปีงบประมาณและตามปีปฏิทิน อีกทั้งมีการแสดงสถิติเปรียบเทียบย้อนหลังกว่า 5 ปี ทำให้เห็นปรากฏการณ์สถานการณ์คดีต่าง ๆ ที่เกิดความเปลี่ยนแปลง

จุดอ่อน กรมพินิจฯ ยังขาดบุคลากรที่มารับผิดชอบเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรมพินิจฯ อีกมาก รวมทั้งมีงบประมาณที่จำกัด แม้ว่าจะใช้ระบบ Client Server Database ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว แต่ยังต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญมาใช้ระบบ เพื่อให้การทำงานในการจัดทำสถิติของกรมพินิจฯ รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการศึกษาประสิทธิภาพของการบูรณาการสถิติของทั้ง 6 หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย ผลปรากฏตามแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 อุปสรรคต่อประสิทธิภาพในการบูรณาการสถิติของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

จากแผนผังดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า แต่ละหน่วยงานต่างมีกระบวนการจัดทำรายงานสถิติข้อมูลประจำปี หรือประจำปีงบประมาณ และรายงานผลการดำเนินงานประจำปีซึ่งปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับอัตรากำลังพลและงบประมาณทุกหน่วยงาน แต่สิ่งที่แตกต่างกันได้แก่ ศักยภาพด้านกำลังพล งบประมาณ องค์ความรู้ และการให้ความสำคัญขององค์กรต่อหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในการบูรณาการสถิติในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ไม่เท่ากัน และการจำแนกประเภทของข้อมูลสถิติที่แต่ละหน่วยงานเก็บรวบรวมที่แตกต่างกันและต่างคนต่างทำ โดยมีได้มีการทำความร่วมมือเป็นการเฉพาะ ทำให้ข้อมูลประเภทเดียวกันที่แต่ละหน่วยงานเก็บรวบรวมมีความแตกต่างกัน ทั้งจำนวนยอดรวม และแนวคิดทฤษฎีในการเก็บข้อมูล ดังตัวอย่าง สถิติคดีอาญาชั้นสอบสวน สถิติคดีที่ขึ้นสู่ศาล รวมทั้งสถิติคดีที่เสร็จสิ้น รายงานสถิติเหล่านี้ของตำรวจ อัยการ และศาล อาจไม่ตรงกัน เพราะมีวิธีการเก็บและการนับที่ไม่เหมือนกัน แต่หน่วยงานที่เก็บรวบรวมสถิติหลังจากที่คดีเสร็จสิ้นแล้ว ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจฯ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีลักษณะงานที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลที่หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการพิจารณาคดีตัดสินคดีที่แตกต่างกัน จึงทำให้การจัดเก็บข้อมูลสถิติเป็น

ข้อมูลที่แตกต่างกันออกไป ข้อมูลจึงแยกออกไปต่างหากจากกัน จึงไม่มีความจำเป็นต้องเปรียบเทียบความตรงกันของข้อมูลระหว่างหน่วยงานเท่าใดนัก

อย่างไรก็ดี สิ่งที่ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมพึงกระทำ ได้แก่ การแสวงหามาตรการร่วมกัน ในการประสานความร่วมมือด้านข้อมูลสถิติ และการปฏิบัติงานด้านการเก็บรวบรวมรายงานสถิติ โดยควรมีกฎหมายแม่บทเช่นเดียวกับการบูรณาการสถิติในต่างประเทศที่ได้นำเสนอในงานวิจัย เพื่อกำหนดให้ทุกหน่วยงานประสานความร่วมมือ และร่วมกันทำงานในการเชื่อมต่อข้อมูล และพัฒนาคุณภาพในการจัดทำรายงานสถิติในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนั้น แต่ละหน่วยงานควรจัดทาระบบเครือข่ายเพื่อการเผยแพร่สถิติเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ และเพื่อเป็นประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน และเป็นมาตรการตรวจสอบการทำงานด้านการบูรณาการสถิติในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจากภาคประชาชนด้วย

3. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการบูรณาการสถิติ

ในส่วน of ข้อเสนอแนะของคณะผู้วิจัยเพื่อพัฒนาระบบการบูรณาการสถิติคดีอาญาจากการศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้ ขอนำเสนอเป็นสามส่วน ได้แก่ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสถิติ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสถิติ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสถิติ แสดงให้เห็นถึงรูปแบบและประเภทของสถิติคดีอาญาของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ที่ควรได้รับการพัฒนาให้เกิดการบูรณาการสถิติคดีอาญาที่ดียิ่งขึ้น ผลเป็นดังนี้

1. สถิติขั้นตำรวจ

ประเภทสถิติคดีอาญาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่จัดเก็บปัจจุบันมีความครบถ้วนครอบคลุมฐานความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาดีอยู่แล้ว สถิติที่ยังไม่ปรากฏแต่สามารถที่จะทำเพิ่มได้ ได้แก่ สถิติแนวโน้มปริมาณคดี สถิติเหยื่ออาชญากรรม และสถิติการยุติคดีในชั้นพนักงานสอบสวน)

และสถิติคดีอาญาในชั้นตำรวจที่ควรจะต้องทำเพิ่ม ได้แก่

1. สถิติคดีที่รับแจ้ง (คดี/ราย)
2. สถิติคดีที่จับตัวผู้ต้องหาได้ (คดี/ราย)
3. สถิติการอนุญาต/ไม่อนุญาตให้ประกันตัว (คดี/ราย)
4. สถิติการออกหมายเรียก
5. สถิติการขอหมายอาญา แยกเป็น หมายค้น หมายจับ หมายขัง ปลดปล่อยตัวชั่วคราว และการประกันตัว
6. สถิติคดีอาญาในชั้นตำรวจ
7. สถิติการไกล่เกลี่ยคดีในชั้นตำรวจ
8. สถิติการยุติคดีในชั้นตำรวจ จำแนกตามสาเหตุ
9. สถิติการเสียชีวิตระหว่างการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยสาเหตุต่างๆ

10. สถิติคดีวิสามัญฆาตกรรม

2. สถิติชั้นอัยการ

สถิติคดีอาญาของสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นสถิติคดีอาญาที่มีความสมบูรณ์ครบทุกประเภทแห่งคดีอาญาอยู่แล้ว ไม่มีประเภทสถิติใดที่ต้องทำเพิ่มเติม

3. สถิติชั้นศาลยุติธรรม

สถิติคดีอาญาของสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นสถิติคดีอาญาที่มีความสมบูรณ์ครบทุกประเภทแห่งคดีอาญาอยู่แล้ว ไม่มีประเภทสถิติใดที่ต้องทำเพิ่มเติม

4. สถิติชั้นราชทัณฑ์

สถิติคดีอาญาของกรมราชทัณฑ์ เป็นสถิติคดีอาญาที่สมบูรณ์ และปรากฏในรายงานสถิติประจำปีของกรมราชทัณฑ์อยู่แล้ว แต่สามารถมีการจัดเก็บสถิติคดีอาญาเพิ่มเติมตามแบบอย่างของสมุดปกขาว (White Paper) ของกระทรวงยุติธรรมประเทศญี่ปุ่นได้ ดังต่อไปนี้

(1) สถิติจำนวนและแนวโน้มของผู้ต้องขังในทัณฑสถานต่าง ๆ ของรัฐ

1. อัตราความหนาแน่นของทัณฑสถาน
2. แนวโน้มจำนวนผู้ต้องขังในแต่ละวัน
3. แนวโน้มการรับผู้ต้องขังรายใหม่
4. แนวโน้มลักษณะของผู้ต้องขัง
5. สถิติผู้ที่กระทำความผิดซ้ำและหวนกลับมาเรือนจำอีก

(2) สถิติเกี่ยวกับการดูแลผู้ต้องขัง

1. การดูแลโดยทั่วไป
2. การทำงานในคุก
3. การอบรมให้การศึกษา
4. การให้ความช่วยเหลือด้านสาธารณสุข
5. มาตรการรักษาความปลอดภัย
6. ระบบสวัสดิภาพผู้ต้องขัง
7. การได้รับความร่วมมือจากอาสาสมัครภายนอก

(3) มาตรการต่อผู้ต้องขังในความผิดครั้งแรก

(4) มาตรการต่อผู้ต้องขังที่อยู่ในสถานควบคุมสตรี

ส่วนสถิติคดีอาญาที่สามารถจัดทำตามแบบอย่างของสหรัฐอเมริกา ได้แก่

1. จำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับโทษประหารชีวิตจำแนกตามเผ่าพันธุ์ (Prisoners under sentence of death by race)
2. จำนวนผู้ต้องขังที่ถูกประหารชีวิตตามคำพิพากษา (Executions)
3. อัตราการฆ่าตัวตายและการฆ่าผู้อื่นในเรือนจำ (Suicide and homicide rates)

5. กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สถิติคดีอาญาของกรมคุมประพฤติและกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นสถิติคดีอาญาที่มีความสมบูรณ์อยู่แล้ว แต่สามารถจัดทำประเภทสถิติบางประการเพิ่มเติมได้อีก ตามแบบอย่างของสมุดปกขาว ของประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ สถิติผู้ต้องขังกระทำความผิดในระหว่างอยู่ในเรือนจำ สถานกักกัน และโรงเรียนดัดสันดาน จำแนกตามประเภทคดี

6. สถิติคดีอาญาอื่น ๆ

(1) สถิติเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม นำแนวคิดมาจาก White Paper ของประเทศญี่ปุ่น

1. สถิติความเสียหายต่อเหยื่ออาชญากรรม

- 1) จำนวนเหยื่ออาชญากรรม
- 2) จำนวนเหยื่ออาชญากรรมที่ถึงแก่ความตาย
- 3) ความเสียหายแก่ทรัพย์สิน
- 4) จำนวนเหยื่ออาชญากรรมจากความผิดเกี่ยวกับเพศ
- 5) สถิติความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่ออาชญากรรมกับผู้ต้องหา

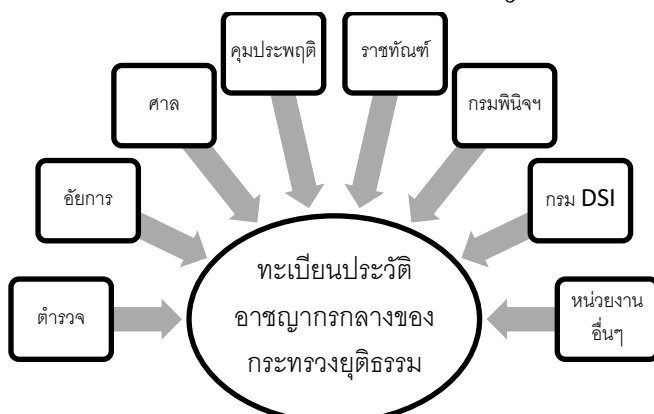
2. สถิติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม

- 1) การดำเนินคดีอาญาต่อเหยื่ออาชญากรรม
- 2) การที่เหยื่ออาชญากรรมเข้าร่วมในกระบวนการดำเนินคดีอาญา
- 3) ค่าตอบแทนแก่เหยื่ออาชญากรรม

(2) ข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการที่ควรต้องมีการพัฒนาระบบการทำทะเบียนประวัติอาชญากร เนื่องด้วยการจัดทำทะเบียนประวัติอาชญากรของประเทศไทยในปัจจุบัน อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเป็นฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถเข้าใช้ได้ แต่ต้องมีการทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่ทำกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติเท่านั้น จากการหารือกับที่ปรึกษาของคณะผู้วิจัย จึงมีข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ว่า ฐานข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรควรเป็นฐานข้อมูลที่อยู่ส่วนกลางที่ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถเข้าถึงได้ มิใช่เป็นฐานข้อมูลที่ใช้ภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติเท่านั้น และเห็นว่าทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรใช้ฐานข้อมูลประวัติอาชญากรฐานเดียวกัน เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการทำบันทึกประวัติที่แตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน โดยเฉพาะ ตำรวจกับอัยการ แยกกันเก็บประวัติอาชญากรจนทำให้มีประวัติอาชญากรคนเดียวกันมี 2 ข้อมูลที่มีความแตกต่างกัน และอาจทำให้เกิดการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดสองมาตรฐาน หรือเป็นช่องทางของเจ้าพนักงานในการทุจริตเรียกรับประโยชน์จากผู้กระทำความผิดได้

แนวคิดเกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากรตามที่เสนอแนะ ปรากฏดังแผนผังต่อไปนี้
แผนภาพที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากร

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

จากบทสรุปงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า การจัดทำและจัดเก็บข้อมูลสถิติแต่ละหน่วยงานหลักในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของเรานั้น มีวิธีการรวบรวมและจัดทำรายงานสถิติคดีอาญา และแนวคิดในการจำแนกประเภทสถิติที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุดังกล่าว คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการลดความเหลื่อมล้ำในการจัดทำข้อมูลสถิติระหว่างหน่วยงานและเพื่อพัฒนากระบวนการบูรณาการสถิติในองค์กรร่วมดังต่อไปนี้

ควรจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ด้วยเหตุจากการสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลสถิติของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยนี้ คณะผู้วิจัยพบว่าทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้มีการจัดทำและจัดเก็บข้อมูลด้วยเหตุที่เห็นถึงความสำคัญของข้อมูลสถิติต่างๆ เป็นอย่างมาก แต่การจัดทำและจัดเก็บยังอยู่ในรูปแบบที่ต่างฝ่ายต่างทำไปตามลักษณะเนื้อหาของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ อีกทั้งการกำหนดข้อมูล ประเภทลักษณะของเนื้อความสถิติที่ต้องจัดเก็บก็เป็นไปตามคำนิยามความเข้าใจของแต่ละหน่วยงานที่จะกำหนดผลที่ออกมา จึงทำให้ข้อมูลสถิติของแต่ละหน่วยงานที่บางครั้งเป็นเรื่องเดียวกันแต่กลับมีข้อมูลที่แตกต่างกัน และเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะขาดความเป็นเอกภาพในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่นั่นเอง คณะผู้ทำวิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการจัดทำและการจัดเก็บข้อมูลสถิติเหล่านี้ให้เป็นเอกภาพ โดยควรมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวม บูรณาการ ข้อมูลสถิติที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มาจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตั้งแต่เริ่มเข้าสู่กระบวนการ (อาจเป็นในขั้นของการดำเนินงานของฝ่ายตำรวจ กรณีที่เรื่องมาจากการร้องทุกข์กล่าวโทษของประชาชนหรือในชั้นศาล กรณีที่ประชาชนเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง) จนกระทั่งคดีสิ้นสุดและจบคดีในชั้นของราชทัณฑ์หรือกรมพินิจฯหรือกรมคุมประพฤติ โดยเฉพาะ และเพื่อให้หน่วยงานนี้ดำเนินงานได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์การจัดตั้งให้งานจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติเป็นเอกภาพ หน่วยงานนี้จะต้องทำหน้าที่หลักดังต่อไปนี้

1. กำหนดข้อมูลสถิติที่ให้แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องทำการจัดเก็บ

2. กำหนดประเภทข้อมูลสถิติที่ให้แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องทำการจัดเก็บ

(1) กำหนดข้อมูลสถิติที่ให้แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องทำการจัดเก็บ

หน่วยงานหลักในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการสถิติ จะต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญที่จะทำให้การบูรณาการสถิติประสบความสำเร็จมีเอกภาพ ดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ วิธีการในการรวบรวมและจัดทำสถิติของทุกหน่วยงาน จะต้องเหมือนกันหรือเป็นไปในแนวทางเดียวกัน หมายถึง ข้อมูลสถิติที่ทุกหน่วยงานหลักในดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องทำการจัดเก็บจะต้องประกอบไปด้วยข้อมูลอันเป็นรายละเอียดที่กำหนดฐานข้อมูลเดียวกัน จะต้องดำเนินการจัดเก็บข้อมูลใดบ้าง เช่นข้อมูลส่วนบุคคล ลักษณะการกระทำ เวลา สถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น

2. หมายเลขสถิติการดำเนินคดีอาญาต้องเป็น 1 คดีต่อ 1 หมายเลข (One Serial Number per Case) หมายถึง ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะต้องใช้ข้อมูลสถิติคดีร่วมกัน โดยไม่แยกเป็นคดีใหม่ กล่าวคือ การบันทึกคดีอาญาที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ในชั้นเริ่มต้นคดีจนกระทั่งสิ้นสุดคดี จะต้องกระทำได้ครั้งเดียวเท่านั้น โดยหน่วยงานที่รับคดีไปดำเนินการต่อ จะต้องอ้างอิงเลขคดีเดิมนั้นจะไม่มีกรบันทึกสถิติคดีเป็นเลขคดีใหม่อันเป็นการซ้ำซ้อนกับคดีเดิม ทั้งนี้เพื่อขจัดปัญหาการที่หน่วยงานตำรวจ อัยการ ศาล มีสถิติการเก็บจำนวนคดีที่ไม่เท่ากัน ซึ่งอาจมีผลทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำหรือมีคดีสูญหายไปจากการสำรวจ เป็นต้น แต่แนวคิดดังกล่าวจะดำเนินการไม่ได้ ถ้าแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมยังไม่สามารถประสานการทำงานในการเก็บรวบรวมสถิติคดีอาญาได้ หรือยังคงต่างคนต่างทำสถิติคดีอาญาของหน่วยงานตัวเองโดยไม่เชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น

3. หมายเลขการต้องคดีอาญาของบุคคลจะต้องเป็น 1 คน ต่อ 1 หมายเลข หมายถึง การบันทึกข้อมูลสถิติในการต้องคดีอาญาของบุคคลนั้น การบันทึกการต้องคดีอาญาของแต่ละบุคคลจะต้องถูกกำหนดอยู่บนฐานข้อมูลการถูกดำเนินคดีอาญาเดียวกันจนตลอดชีวิตเพื่อให้เมื่อมีการสืบประวัติผู้กระทำความผิด หน่วยงานที่ต้องการใช้ข้อมูลสามารถเข้าถึงข้อมูลประวัติบุคคลนั้นได้ทันทีโดยการลงคำสำคัญบุคคลนั้นในระบบฐานข้อมูล ระบบฐานข้อมูลก็จะสามารถประมวลผลประวัติการเคยถูกต้องคดีของบุคคลนั้นที่ผ่านมาให้ทราบได้ทันที ซึ่งการบันทึกข้อมูลนี้อาจใช้รหัสหรือคำสำคัญที่เป็นเครื่องหมายระบุตัวบุคคลกล่าวคือหมายเลขเอกสารสำคัญแสดงตัวบุคคล เช่น เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน เลขที่หนังสือเดินทาง หมายเลขเอกสารบัตรประจำตัวของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในเมือง เป็นต้น

(2) กำหนดประเภทข้อมูลสถิติที่ให้แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน
ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องทำการจัดเก็บ

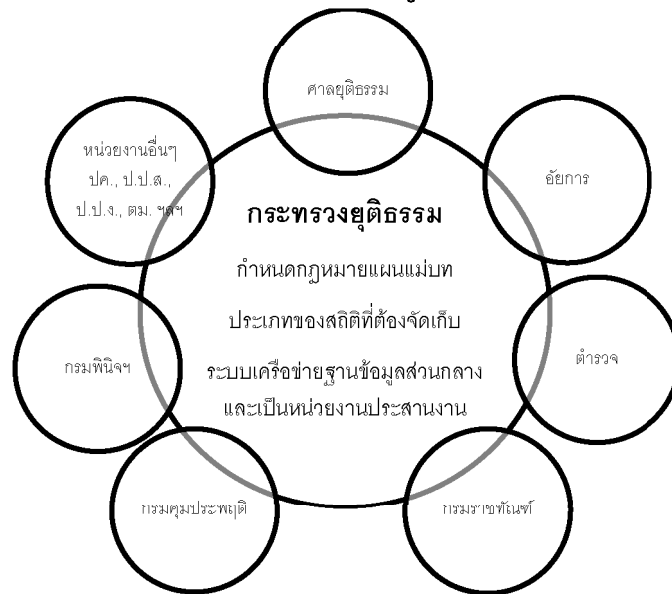
เนื่องจากประเภทของสถิติคืออาญาที่แต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้จัดเก็บมีความแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเก็บและการนำไปใช้แล้ว คำจำกัดความของประเภทสถิติคืออาญาแต่ละประเภทก็มีความแตกต่างกันเช่นเดียวกัน เช่น คำจำกัดความของคำว่า คดีอุกฉกรรจ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และศาลยุติธรรม มีความแตกต่างกัน หรือคดีเสร็จที่สิ้นในชั้นตำรวจ อัยการ โดยการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง ก็มีความแตกต่างกัน หรือคดีจราจรซึ่งเป็นสถิติคดีกลุ่มพิเศษจากสถิติกลุ่มอื่น ก็ไม่ได้มีการจัดเก็บเช่นเดียวกับอัยการกับศาล เป็นต้น ดังนั้น ปัญหาของประเภทการเก็บสถิติที่มีความแตกต่างกันในแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จึงเกิดจากการที่แต่ละหน่วยงานดำเนินการจัดเก็บรวบรวมและจัดทำรายงานสถิติที่ไม่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่น ด้วยเหตุที่ไม่มีหลักเกณฑ์กลางหรือรูปแบบการจัดทำสถิติคืออาญาที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ เช่นเดียวที่ปรากฏในประเทศญี่ปุ่นหรือสหราชอาณาจักร ที่ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จะต้องใช้แผนแม่บทหรือกฎหมายแม่บทเดียวกัน ในการกำหนดให้แต่ละหน่วยงานจัดเก็บรวบรวมและจัดทำรายงานสถิติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งหมด ภายใต้การกำหนดรูปแบบรายงานสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติของประเทศนั้น

เนื่องจากสถานะของประเทศไทยในปัจจุบัน แต่ละหน่วยงานมีฝ่ายที่รับผิดชอบจัดทำรายงานสถิติและงบประมาณเป็นของตนเอง โดยไม่มีการประสานความร่วมมือในการจัดเก็บซึ่งกันและกัน จึงทำข้อมูลสถิติคืออาญาของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะสถิติพื้นฐานในเรื่อง คดีที่รับแจ้งความร้องทุกข์ คดีสั่งฟ้องสั่งไม่ฟ้อง หรือคดีที่เสร็จสิ้นไป ที่ปรากฏในรายงานสถิติคดีประจำปีของแต่ละหน่วยงาน ยังมีความแตกต่างกัน ดังนั้น หากมีการกำหนดที่ชัดเจนถึงประเภทในการจัดเก็บรวบรวมสถิติ วิธีการจัดเก็บ ของสถิติที่แต่ละหน่วยงานต้องจัดเก็บแล้วสถิติหรือข้อมูลสถิติต่าง ๆ ก็จะเป็นเอกภาพที่ชัดเจน การส่งข้อมูลหรือการเชื่อมต่อข้อมูลเพื่อทราบผลสำเร็จของงานดำเนินการใน กระบวนการยุติธรรมทางอาญาก็จะได้ผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจนและถูกต้องอันสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญาในอนาคตได้

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นเพื่อให้หน่วยงานเฉพาะที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีอำนาจในการดำเนินการบริหารจัดการได้อย่างแท้จริง ในข้อนี้จึงควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายส่วนกลางที่กำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ต้องประสานความร่วมมือ และบูรณาการการจัดทำสถิติคืออาญาร่วมกัน โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวจะต้องกำหนดให้แต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกระแส ต้องมีกระบวนการเก็บรวบรวมสถิติที่เหมือนกัน มีประเภทคดีที่ต้องจัดเก็บเหมือนกัน และกำหนดแนวทางที่แต่ละหน่วยงานจะต้องทำงานประสานกันอย่างเป็นระบบ ภายใต้สภาพการปฏิบัติงาน ทั้งในเรื่องบุคลากรผู้เชี่ยวชาญและงบประมาณที่เหมาะสม โดยหน่วยงานที่ควรจะเป็นเจ้าภาพในการออกมาตรการทางกฎหมายส่วนกลางและทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงาน

ในกระบวนการยุติธรรม และรวมถึงให้การสนับสนุนด้านบุคลากรที่ที่เหมาะสมและงบประมาณ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม ดังปรากฏตามแผนผังแนวคิดดังต่อไปนี้

แผนผังที่ 4 แนวคิดการแก้ไขปัญหาการบูรณาการสถิติคดีอาญา

3.3 ข้อเสนอแนะเรื่องอื่น ๆ มีดังต่อไปนี้

1. การจัดทำรายงานสถิติคดีของทุกหน่วยงานมีความสำคัญยิ่ง เพราะทุกวันนี้รายงานสถิติ ไม่ว่าจะเป็นของสำนักงานกิจการยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ หรือกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ล้วนได้รับความเชื่อถือจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม สถาบันการศึกษา และประชาชนทั่วไป ดังนั้น จึงต้องการให้รัฐบาลให้ความสำคัญมากขึ้นในการเสริมสร้างศักยภาพและสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการบูรณาการสถิติเหล่านี้ให้มากขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญกับบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านสถิติ และควรจะต้องสร้างระบบที่นักนิติศาสตร์สามารถทำงานร่วมกับนักวิเคราะห์ข้อมูลสถิติอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้น จึงควรให้มีการดำเนินการการบูรณาการข้อมูลสถิตินี้ให้เป็นรูปธรรมโดยเร่งด่วน โดยการบัญญัติแผนแม่บทสถิติในกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ และออกกฎหมายกำหนดหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการบูรณาการสถิติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม นอกจากนั้นต้องจัดทำให้มีระบบฐานข้อมูลสถิติที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรม และความคุ้มครองสิทธิจากรัฐที่มากขึ้นต่อไป

2. การบูรณาการเชื่อมต่อในระบบของกระบวนการยุติธรรมนั้นหากเป็นไปได้ก็เป็นสิ่งดีมาก แต่ก็คงจะต้องมีการกำหนดร่วมกันในการเชื่อมต่อในลักษณะใด เนื่องจากแต่ละหน่วยงานภารกิจหลักก็ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ อาจกระทำในลักษณะของแผนแม่บทสถิติในกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ หรือทำเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานว่าจะเชื่อมโยงข้อมูลแลกเปลี่ยนข้อมูลใดกันบ้าง หากทำได้ก็คาดว่าจะจะเป็นผลดีต่อหลายฝ่าย และการดำเนินงานในหลายด้านก็จะรวดเร็วขึ้น อีกทั้งควรผลักดันให้ผู้ใช้หรือผู้บริหารเห็นความสำคัญของข้อมูล ว่าข้อมูลเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการดำเนินงานได้อย่างไร และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่ทำงานในด้านนี้ให้มีความรู้และสามารถปฏิบัติงานอย่างมี

ประสิทธิภาพ เพราะสถิติบางอย่างถ้าไม่ได้รับความร่วมมือการเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่พนักงานหน่วยนั้น ๆ การจัดทำรายงานสถิติและการบูรณาการสถิติร่วมกันก็อาจไม่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนั้น ควรมีมาตรการทางกฎหมายกำหนดให้ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีระบบเก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นไปในทางเดียวกัน และใช้เชื่อมโยงกันได้ในระดับหน่วยงาน ถ้าสามารถทำได้ ให้ทุกหน่วยงานพัฒนาการเชื่อมต่อข้อมูลเป็นระบบ Web Based Client Server Database หรือระบบการรายงานสถิติบนเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ เพื่อให้การประสานงานด้านการบูรณาการสถิติมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. ข้อมูลทุกอย่างที่จัดเก็บจากหน่วยราชการแต่ละแห่ง ควรสามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้จริง ต้องได้มาโดยวิธีการที่ถูกต้อง ต้องถูกตรวจสอบได้ เป็นระบบและแบบอย่างเดียวกันในทุกหน่วยงาน และควรเปิดระบบให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสถิติดังกล่าวได้อย่างสะดวก โดยอาศัยแนวทางดังต่อไปนี้

- 1) ปรับเปลี่ยนวิธีการรายงาน ปรับเปลี่ยน เพิ่ม-ลด แบบฟอร์มการจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้รายงาน เพื่อให้ผู้รายงานสามารถรายงานข้อมูลได้รวดเร็วและมีข้อมูลตอบสนองต่อความจำเป็นของผู้บริหารอย่างพอเพียง
- 2) นิเทศงานเพื่อสร้างความเข้าใจให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น เรื่องการจัดเก็บข้อมูล แบบฟอร์มการรายงาน และการลงรายละเอียดข้อมูล เป็นต้น
- 3) นำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีความสะดวก รวดเร็ว เช่น รายงานข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)
- 4) กำชับ เร่งรัด ติดตาม การรายงานข้อมูลให้ถูกต้อง ครบถ้วน และตามกรอบเวลาที่กำหนด

4. เห็นควรว่าประเทศไทยควรจะต้องจัดทำแผนแม่แบบในการบูรณาการสถิติในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือออกบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดแนวทางของแต่ละหน่วยงานให้มีส่วนร่วมในการบูรณาการสถิติในทางอาญาเสียก่อน และทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของไทยจะต้องอนุมัตินำหลักการของแผนหรือกฎหมายแม่บท ไปแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายภายในองค์กรของตนเองเพื่อให้รองรับการบูรณาการ จึงจะทำให้การบูรณาการสถิติในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกิดขึ้นได้ และเป็นการปฏิบัติงานโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งกฎหมายเรื่องดังกล่าว จะต้องบัญญัติถึงการให้อำนาจเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่มีอำนาจปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบูรณาการสถิติตามกฎหมาย ประเภทของข้อมูลสถิติที่มีการประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน รวมถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติให้เป็นแบบอย่างเดียวกันในทุกหน่วยงาน

5. เห็นควรว่าประเทศไทยจะต้องบัญญัติกฎหมาย กำหนดให้มีหน่วยงานกลางมารองรับการทำงานด้านการประสานบูรณาการข้อมูลสถิติ ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 แนวทาง ดังต่อไปนี้

- 1) ให้กระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าภาพในการประสานการบูรณาการสถิติ โดยจัดตั้งเป็นหน่วยงานใหม่ภายในกระทรวงเพื่อรับผิดชอบเรื่องดังกล่าวโดยตรง และต้องให้การสนับสนุนแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในเรื่ององค์ความรู้ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณที่เหมาะสมด้วย

2) ให้เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือเป็นองค์กรอิสระที่ทำงานด้านการบูรณาการสถิติ และมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายรับรองการปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะ และมีงบประมาณและบุคลากรต่างหาก

ผลจากการสอบถามหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมภายใต้งานวิจัยฉบับนี้ สามารถสรุปได้ว่า หน่วยงานที่ควรจะเป็นเจ้าภาพในการกำหนดรูปแบบมาตรฐานในการบูรณาการสถิติคืออาญาจากทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงยุติธรรมยังควรต้องสนับสนุนงบประมาณ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านนี้ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดทำเครือข่ายฐานข้อมูลให้กับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ขาดแคลนงบประมาณหรือองค์ความรู้ เพราะงบประมาณภายในหน่วยงานของตนเองที่จัดสรรไว้มักไม่เพียงพอหรือเหลือที่จะมาจัดทำเครือข่ายฐานข้อมูลสถิติที่มีประสิทธิภาพ

000000000000000000000000